

Inhoud

Inleiding en verantwoording	7
Hoofdstuk 1: <i>Een brief van Ralph Erskine</i>	13
Hoofdstuk 2: <i>Het belang van zielenkennis</i>	20
Hoofdstuk 3: <i>De noodzaak van zelfonderzoek</i>	34
Hoofdstuk 4: <i>Verwerpelijke praktijken</i>	41
Hoofdstuk 5: <i>Geloofsgehoorzaamheid</i>	57
Hoofdstuk 6: <i>Geesteloosheid</i>	61
Hoofdstuk 7: <i>De opdracht om te staan naar zekerheid</i>	68
Hoofdstuk 8: <i>Bezwaren en aanvechtingen</i>	70
Hoofdstuk 9: <i>Kenmerken van nieuw leven</i>	80

Hoofdstuk 1

Een brief van Ralph Erskine

De aanleiding voor dit boekje is de vondst van een geschriftje in mijn bibliotheek. De titel ervan luidt: *Onderrichtende brief van Ralph Erskine aan een zekere mevrouw handelende over de enigste en zekerste grond van het geloof*.⁸ Omdat deze brief in geen enkel werk van Erskine is opgenomen⁹, meen ik met een herdruk ervan velen van dienst te zijn. De zaken die in deze brief worden behandeld, zal ik vervolgens toelichten. Het is mijn wens dat het zal zijn tot onderwijs en troost van hen die verlangen naar vermeerdering van het geestelijk leven.

8. Het 'geschriftje' waar Wisse op doelt is vermoedelijk een uitgave van de firma Romijn en Van der Hoff uit Gorinchem. Zij hebben in het begin van de twintigste eeuw, het exacte jaar van publicatie is onbekend, de brief van Erskine onder dezelfde titel uitgegeven.

9. Op de titelpagina van de uitgave van Romijn en Van der Hoff staat: 'Deze brief wordt in geen der werken van Erskine gevonden.' Het feit dat Wisse dit ook vermeldt, versterkt de gedachte dat hij deze uitgave heeft geraadpleegd. Overigens zal er worden bedoeld dat de brief niet eerder in het Nederlands is vertaald. In het Engels is de brief namelijk verschillende keren gepubliceerd, zie o.a.: Donald Fraser, *The life and diary of the reverend Ralph Erskine, A. M. of Dunfermline. One of the founders of the secession church*, Edinburgh 1834, 68-72 en *The sermons and other practical works of the reverend and learned Ralph Erskine*, Londen 1821, xxii-xxiv.

Hier volgt allereerst de complete brief:¹⁰

Dunfermline, 19 januari 1742

Mevrouw,¹¹

Uw brief kreeg ik pas geruime tijd na dagtekening in handen. Bovendien noodzaakten andere bezigheden me de beantwoording uit te stellen. Ik zie nu pas kans uw brief te behandelen; ik beschouw het als mijn plicht om, in overeenstemming met uw verzoek, uw brief van een antwoord te voorzien.

Het verheugt me dat de Heere enkele povere schrijfsels van mij heeft willen gebruiken om u geestelijk te verkwikken. Ondertussen maak ik uit uw brief op dat u, ondanks al het goede dat u hebt ontvangen, ongerust bent. U vraagt zich af of het bij u niet allemaal verstandswerk is. Daar komen nog enkele andere redenen bij die maken dat u twijfelt aan uw eigen staat. U verzoekt mij om u oprecht te behandelen.

Geachte mevrouw, ik vind het moeilijk om iets over dit onderwerp te schrijven aan iemand van wie ik niets méér weet dan dat wat u over uzelf schrijft in uw brief. Toch vind ik in uw brief enkele zaken die, als zij voortkomen uit een oprecht hart, lijken aan te geven dat er een beginsel van genade in uw ziel is

10. De brief is opnieuw vertaald vanuit het Engels en wijkt een enkele keer af van de (hier en daar onvolledige) vertaling die Wisse als uitgangspunt nam. De geconstateerde afwijkingen hebben geen inhoudelijke consequenties.

11. De bewuste mevrouw is Sarah Fisher. Behalve datgene wat Erskine in zijn brief over Fisher schrijft, is er weinig over haar bekend, zie: Fraser, *The life and diary of the reverend Ralph Erskine, A. M. of Dunfermline*, 67-68.

gewerkt. Ze kunnen erop wijzen dat de Heere u wil vernederen om u op Zijn tijd opnieuw te verblijden. Allereerst. U laat weten dat u het verzegelend getuigenis van de liefde des Heeren mist; iets wat u meent te moeten hebben als u Hem toebehoort.

Wat dit betreft, het kan zijn dat de Heere u in Zijn goedheid de zegels van Zijn liefde en het aangename gevoel daarvan onthoudt totdat u die verkrijgt langs een geschiktere weg, namelijk door te geloven aan Zijn liefde. We lezen in Efeze 1:13: 'Nadat gij geloofd hebt, zijt gij verzegeld geworden.' De enige grond van het geloof is het woord der genade en der waarheid, waarover in dit Bijbelgedeelte wordt gesproken, en niet ons gevoel. De gevoelige verzegeling van de Geest der belofte kunt u niet verwachten voordat u het woord der belofte gelooft. Als wij eerst de gevoelige uitlatingen van Gods liefde zouden ervaren, zouden we ons geloof gemakkelijk kunnen bouwen op voorbijgaande gestalten en gevoelige aandoeningen en niet op het onwankelbare woord der belofte. De werking van de Geest waardoor Hij het Woord voor ons opent, gaat aan het geloof vooraf. Zijn verzegelende werking volgt echter ná het geloven.

Veel mensen bedriegen zich. Zij rusten op hun gevoelens. Zij gronden hun vertrouwen op Gods liefde niet in de eerste plaats op wat God zegt, maar op wat zij voelen. Met hun gevoelens deint vervolgens ook hun 'geloof' op en neer. Het is daarom voor uw bestwil dat de Heere u het verzegelend getuigenis van Zijn liefde onthoudt totdat u, ter verheerlijking van Zijn waarheid, gewillig bent gemaakt Zijn liefde te geloven zoals die in Zijn Woord aan u wordt geopen-

baard. Vervolgens mag u verwachten dat de troost daarvan aan uw gemoed zal worden verzegeld.

De bloedvloeiende vrouw ervoer de kracht die van Jezus uitging niet voordat zij in geloof de zoom van Zijn kleed had aangeraakt (Luk. 8:43-48). Als u wacht op en verlangt naar gevoelige gewaarwordingen, om vervolgens daarop uw geloof te bouwen, dan worden die voor uw eigen bestwil geweigerd. Dit met als doel dat u op een vastere grondslag zou bouwen, namelijk op Christus, het fundament van uw geloof, de Zaligmaker Die spreekt door het Woord. En dat vóór u nog enig gevoel van Hem in uw hart hebt om u tot het geloof aan te moedigen.

Ten tweede, u schrijft dat u anderen hoort spreken van zoete gemeenschap met de Heere en van hun verlangen om ontbonden te worden en met Christus te zijn, terwijl u niet zonder schrik aan het sterven kunt denken. Verder klaagt u over dodigheid, koelheid en geesteloosheid. Dit zijn geen kenmerken van Gods kinderen, zo vreest u.

Geachte mevrouw, als u de plaag van uw hart hebt leren kennen; als u daadwerkelijk arm, behoeftig, leeg en ootmoedig blijft terwijl u graag alle genade en goedheid in uw hart wilt ervaren, dan zullen Christus en Zijn volheid u des te dierbaarder en begeerlijker zijn. U bent daarmee gelukkiger dan zij die veel geestelijke genietingen hebben ontvangen en zich daarop beroemen (Matth. 5:3-6 en Jes. 66:2). Ik heb goede hoop dat het zo met u is gesteld, te meer ook omdat u schrijft dat u zich soms kunt verblijden in de leer van Gods eeuwige liefde tot Zijn

uitverkorenen, hoewel u voor uzelf uw aandeel daaraan niet kunt zien. Bovendien dient, zo is uw vaste overtuiging, Jezus gekroond te worden als u ooit behouden wordt. Dit lijkt op de taal van iemand die door God wordt vernederd om verhoogd te worden, op iemand die wordt ontledigd, om te Zijner tijd te worden vervuld (Ps. 9:19, Ps. 10:17 en Ps. 113:5-7).

Ten derde, u schrijft dat u te maken heeft gehad met allerlei verzoeken, maar zich niet kunt herinneren dat er ooit een belofte van redding met kracht aan uw gemoed werd gebracht.

Lieve vriendin, als u van tijd tot tijd, overeenkomstig de goddelijke beloften, krachtig en genadig bent uitgered, of het nu ineens of trapsgewijze was (hoewel de belofte niet zo krachtig, of in die mate als u meent dat anderen het ondervonden hebben, aan uw gemoed werd gebracht), dan moet u dankbaar zijn. De Heere is vrij in de manier waarop hij beloften toepast aan het hart. Ik zie ook weinig verschil tussen een belofte die lieflijk wordt toegepast aan het hart of een hart dat op lieflijke wijze wordt opgewekt om de belofte te omhelzen. Het laatste is mogelijk net zo zeker en veilig als het eerste. Als de belofte, door Gods heilige voorzienigheid, aan uw geest is toegepast, of het nu gebeurde onder het luisteren, lezen of mediteren, en het u aanzet tot bidden en gelovig pleiten voor de genadetroon, wees dan tevreden en dank God ervoor.

Veel mensen zijn geneigd meer waarde te hechten aan de gevoelige kracht en zoete invloed waarmee de belofte aan hun geest toegepast wordt, dan aan

de belofte zelf. Wanneer die kracht en invloed worden teruggenomen, is hun geloof zoek. Zij kunnen niet louter rusten op het Woord van God, het brood voor onze ziel. Ze lijken op kleine kinderen voor wie brood pas aangenaam wordt als het besmeerd is met boter en honing.

Deze houding, die voorkomt bij sommige godvrezen-
de mensen, is vooral toe te schrijven aan de treurige
overblijfselen van een wettische gemoedsgestalte.
Die gemoedsgestalte maakt dat ze de grond van hun
geloof en hoop vooral zoeken in zichzelf en in wat
door hen gedaan of in hen gewerkt wordt; meer dan
dat ze afzien van zichzelf en gelovig zien op God en
op wat Hij voor hen gedaan en tot hen gesproken
heeft. Het geloof is sterk als het louter kan rusten
op een belofte zonder hulp van het gevoel.

O mevrouw, probeer door genade te rusten op een
belovend God, vertrouw toch op Zijn Woord. Dan
zult u, op Zijn tijd, ondervinden dat Hij een Waar-
maker is van Zijn Woord; Hij zal uw hart vertroos-
ten. Zoek de rust niet alleen in de stromen van heil
en troost die uit Hem voortkomen en kunnen wis-
selen, maar vooral in Hemzelf, de Hoofdbron, Die
altijd Dezelfde blijft.

Ik vrees dat ik me inmiddels wat te uitvoerig heb
uitgelaten. Als u verlangt dat ik iets verduidelijk van
wat ik u geschreven heb, schroom niet, laat me dat
weten. Ik heb absoluut niet de intentie gehad om u
te vleien. Ik ben ook niet in de verleiding gekomen
om het te doen omdat ik niets van u weet, behalve
datgene wat u me schreef. Als u mij iets wil schrijven

over uw achtergrond, of u nu van de hogere of lagere klasse bent, zou ik dat waarderen.

Ik hoop dat ik uw ziel enige diensten heb kunnen verlenen. Als datgene wat ik schreef zinvol is en van toepassing op de situatie waarover u mij informeerde, zou ik het bijzonder op prijs stellen als u mij dat, nadat u deze brief hebt ontvangen, laat weten. Ik hoop overigens van harte dat de brief nog op tijd is aangekomen en van toepassing op uw zielenworstelingen. Mocht dat niet zo zijn, dan bied ik u mijn welgemeende excuses aan voor het feit dat u zo lang op mijn reactie hebt moeten wachten.

De Heere zegene al Zijn genademiddelen en make uw ziel voorspoedig!

De uwe,

Ralph Erskine

